

VÄRLDS

HORISONT.

SVENSKA FN-FÖRBUNDET | EN BÄTTRE VÄRLD | NUMMER 4 2016

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

*António Guterres
ny generalsekreterare för FN*

SIDAN 16

VÄRNA JORDEN!

Oro för klimatet efter Trumps seger

*Han blev
Årets FN-vän*

SIDAN 18

Foto: Mostphotos/Michele Kaliny-Argüelles

Världens länder har enats om en agenda för hållbara städer.

AGENDA FÖR HÅLLBARA STÄDER ANTAGEN

Den 17-20 oktober hölls FN:s tredje konferens om stadsplanering, Habitat III, i Quito i Ecuador. Den samlade ca 30 000 deltagare, varav 70 svenskar. På konferensen antogs New Urban Agenda, en plan för hur städer ska utvecklas hållbart under de närmaste 20 åren. Dokumentet innehåller bl a löften om klimat-anpassning, bekämpning av fattigdom och åtgärder mot diskriminering.

Den svenska delegationen leddes av bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson, som bl a höll ett rundabords-samtal om hållbar stadsutveckling. Han passade på att betona vikten av ett helhets-perspektiv, att folk ska ha råd med bo-städer, att stadsmiljön måste vara trygg och tillgänglig för alla och att medborgarna måste involveras i planeringen av städer. Svenska FN-förbundets ungdomssekre-terare Caroline Wrangsten deltog i konfe-rensens i egenskap av ungdomsrepresentant i den svenska delegationen.

FÖRSTÖRELSE AV KULTURARV ÄR KRIGSBROTT

I september dömde Internationella brott-målsdomstolen (*International Criminal Court, ICC*) en islamist i Mali till nio års fängelse för förstörelse av kulturarv i Timbuktu. Det är första gången den sortens handling klassas som krigsbrott. Det var 2012 som Ahmad Al-Faqi Al-Mahdi raserade nio gravkammare och en hemlig ingång till Sidi Yahia-moskén. Nio av monumenten är med på UNESCO:s lista över världsarv. Förövaren är medlem i en grupp som kopplats till Al-Qaida och har erkänt brotten.

”Det här domslutet är en viktig milstolpe i arbetet med att få erkännande för kultur-avets betydelse för mänskligheten i

allmänhet och för de samhällen som bevarat det genom århundraden. Det bekräftar också UNESCO:s övertygelse att kulturarv har en avgörande roll i åter-uppbyggnad och fredsarbete”, säger Irina Bokova, generaldirektör för UNESCO.

NY MR-EXPERT SKA SKYDDA HBTQ-PERSONER

FN:s råd för mänskliga rättigheter har beslutat att inrätta en oberoende expert till skydd mot våld och diskriminering baserad på sexuell läggning och/eller köns-identitet. Experten ska bl a föra dialog med och ge råd till länder angående deras arbete för att skydda personer som riskerar att utsättas för den typen av diskrimi-nering och våld. Den 30 september valde rådet Vitit Muntarbhorn från Thailand till den förste personen som ska inneha ämbetet. Mandatperioden är tre år.

FÖRBUD MOT KÄRNVAPEN SKA DISKUTERAS

Förhandlingar om ett förbud mot kärn-vapen kommer att inledas i FN:s general-församling under 2017, enligt en resolution som antogs av generalförsamlingen i oktober. Organisationer från det civila samhället har länge drivit frågan genom ex Internationella kampanjen för avskaff-andet av kärnvapen (*International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN*) som samlar över 400 organisa-tioner i närmare 100 länder. Sverige och 123 andra länder röstade för, 38 länder röstade mot och 16 avstod från att rösta.

”Den historiska chans vi nu har att en gång för alla förbjuda kärnvapen får inte gå förlorad. Avtalet måste bli starkt, kärnvapenfria stater måste stå emot den press som kärnvapenstaterna nu utövar för att stoppa förbudet.” Det säger Malin Nilsson, generalsekreterare för Internatio-nella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF), vilket är medlem i Svenska FN-förbundet. Initiativet till resolutionen togs av en grupp länder med Österrike i spetsen.

FLER SKOGSBRÄNDER MED TORRARE KLIMAT

UNISDR, FN:s kontor för riskreducering och katastrofberedskap, varnar för att bränder i skog och mark kan bli fler och allvarligare när klimatet på många håll blir varmare och torrare.

– Förra året var det varmaste sedan mät-ningarna började och hade fler rapporterade fall av allvarlig torka och värmeböljor

än ett genomsnittligt år. I år ser vi ett liknande mönster med värmerekord varje månad, säger UNISDR-chefen Robert Glasser.

Dålig skogsförvaltning, växande städer i närheten av skogar samt bränder som startas av människor är frågor som måste ses över av de myndigheter som arbetar med katastrofberedskap. Förutom den uppen-bara risken att bränder sprider sig till be-byggda områden kan de leda till jorderosion och hotar vattenkällor och artrikedom.

SAMLAT GREPP MOT ANTIBIOTIKARESISTENS

I september hölls ett högnivåmöte i FN om antibiotikaresistens och närliggande frågor. Frågan har aldrig diskuterats på så hög nivå tidigare. Mötet resulterade i att FN:s medlemsländer nu tar ett samlat och brett grepp om grundorsakerna till antimikrobiell resistens, inklusive antibiotikaresistens.

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon talade vid mötet och konstaterade att anti-mikrobiell resistens utgör ”ett fundamentalt och långsiktigt hot mot människans hälsa och mot hållbar matproduktion och utveckling”, att det hotar målen i Agenda 2030 och att det kräver global respons.

”Över 200 000 nyfödda barn beräknas dö varje år av infektioner som inte svarar på antibiotika. En epidemi av tyfus som är resistent mot flera mediciner sveper nu över delar av Afrika och sprids via vatten. Resistensen mot hiv/aids-preparat ökar. Tuberkulos som till stora delar är resistent mot mediciner har konstaterats i 105 länder”, fortsatte han.

Många nyfödda barn hotas av infektioner. På bilden en mamma med sitt två dagar gamla barn i Croix-des-Bouquets, Haiti.

Foto: FN/Sophia Paris

SÖRJ INTE, ORGANISERA ER!

VÄLKOMMEN TILL VIKTIG LÄSNING

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Världshorison
Svenska FN-förbundet
Box 15115, 104 65 Stockholm
Tel: 08 – 462 25 40, Fax: 08 – 641 88 76
E-post: varldshorison@fn.se
Webb: www.fn.se/varldshorison
Twitter: [varldshorison](https://twitter.com/varldshorison)

Redaktör: AnnaLena Karlsson Andrews
Praktikant: Karolin Joelsson
Ansvarig utgivare: Jens Petersson
Layout: Tomorro'
Tryckeri: Tellogruppen AB
Annonser: kontakta redaktionen på varldshorison@fn.se
För ej beställt material ansvaras ej.
Artikelförfattarna svarar själva för innehållet i respektive artikel. För frilansmaterial ingår publicering både i tidningen och på FN-förbundets webbplats.

Världshorison utges av Svenska FN-förbundet.
ISSN 0042-2134
Prenumerationspris:
230 kr (helår, 4 nr)
PlusGiro: 50990-1

#4

Omslagsbild: Värna jorden. Vilande barn med jordglob.
Foto: Mostphotos/Anneli Lindeborg

Arbetet med det här temanumret om klimat inleddes i dur och avslutades i moll, kan man säga. När jag började planera innehållet i september var det en ren fröjd att ta tag i frågan. Det nya globala klimatavtalet, som världens länder lyckades klubba i Paris i december 2015, hade skapat en våg av hopp, optimism och beslutsamhet som genomsyrade de sammanhang där klimatfrågan diskuterades. Land efter land ratificerade i rask takt det nya avtalet och redan den 5 oktober hade 74 länder, som sammanlagt stod för 59 procent av utsläppen, lämnat in sina ratificeringar och fått dem godkända. Det innebar att Parisavtalet kunde träda i kraft den 4 november 2016 i stället för ca tre år senare, som alla hade förväntat sig. Det var läge för ett temanummer med ett mycket positivt anslag, som andades hopp och tillförsikt.

Så gick det ett par dagar och sedan kom skrällen: klimatförnekaren och FN-hataren Donald Trump hade valts till USA:s president. Joe Romm på klimatbloggen Climate Progress skriver att valet av Trump ”är en vändpunkt i klimatarbetets historia, och därför i mänsklighetens historia.” Han konstaterar vidare att USA har valt ”en man som har svurit att skrota klimatöverenskommelsen från Paris, stoppa alla insatser för att hjälpa andra länder som drabbas av klimatförändringar, stoppa klimataktivism i USA, återuppliva kolindustrin och ta bort alla bidrag till forskning om klimatet och ren energi”.

Som tur är består världen inte enbart av USA, och USA inte enbart av Trump. Omställningen till gröna, hållbara samhällen är redan på gång i stora delar av vår värld, med miljövänlig teknik och förnybar energi som viktiga beståndsdelar. Trump kan krångla till, försena och försöka hindra utvecklingen, men han kan knappast stoppa den. Jag säger som många andra: ”Sörj inte, organisera er!” Läs på sidorna 8,9 och 14 om hur du själv kan bidra!

Redaktör AnnaLena Karlsson Andrews
annalena.karlsson.andrews@fn.se

I DET HÄR NUMRET

- 4** Klimatet och Trump: Stor oro efter det amerikanska presidentvalet
- 6** Klimatförändringar i Tanzania: Öbor får hjälp att ställa om sin försörjning
- 8** Du och klimatet: Här är tipsen på hur du kan bidra till minskad klimatpåverkan
- 10** Sverige förebild i klimatarbetet – men genomsnittssvensken är en klimatbov
- 16** Portugisen António Guterres blir ny generalsekreterare för FN i januari
- 17** Oroligt i DR Kongo när president Kabila vägrar lämna ifrån sig makten
- 18** FN:s Syriensändebud Staffan de Mistura tog emot utmärkelsen Årets FN-vän
- 18** Birgit Ericsson från Tingsryd utsedd till Årets FN-supporter 2016

Den 12 december 2015 under COP21 i Paris fick världen äntligen ett globalt, bindande klimatavtal. Glädjen var stor vid det historiska tillfället. På bilden jublar bl a Frankrikes klimatambassadör Laurence Tubiana, FN:s klimatchef Christiana Figueres, FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon, den franske utrikesministern Laurent Fabius och Frankrikes president Francois Hollande.

Efter USA:s presidentval Stor osäkerhet i klimatfrågan – men Parisavtalet överlever

Aktörer i klimatfrågan kunde under hösten 2016 glädja sig åt en fantastisk anda av optimism och samförstånd i det internationella klimatsamarbetet. Men glädjen övergick i oro den 9 november då det stod klart att Donald Trump valts till USA:s näste president. Vid denna tidnings pressläggning några dagar efter valet pågick debatten för fullt om vad det nya amerikanska presidentskapet kommer att innebära för klimatet.

I december 2015 tog världens länder ett stort kliv framåt när man i Paris lyckades enas om ett globalt, bindande klimatavtal. I avtalet lovar regeringarna att hålla den genomsnittliga globala temperaturökningen ”väl under” 2 grader, med siktet inställt på max 1,5 grad. Vidare ska varje land sätta upp sina egna utsläppsmål och förbinder sig att öppet redovisa vilka resultat det når. Med de löften som i dagsläget ligger på bordet skulle mänskligheten landa på en temperaturökning på ca 3 grader, men enligt Parisavtalet ska varje lands utsläppsmål skärpas vart femte år.

Den historiska överenskommelsen

skapade en våg av optimism och tillförsikt, och under månaderna efter Paris skedde stora framsteg, inte minst politiskt. När utsläppsjättarna USA och Kina vid G20-mötet i början av september tillsammans meddelade att båda anslutit sig till avtalet ledde det till en veritabel kapplöpning där land efter land tillkännagav sin ratificering. Detta för att få vara med på det första partsmötet för Parisavtalet, CMA1, som inleddes i november i Marrakech, Marocko, i anslutning till partsmötet för FN:s klimatkonvention, COP22.

EU som grupp ratificerade avtalet i början av oktober och Sverige den 13

oktober. Och redan den 4 november kunde det träda i kraft, flera år tidigare än förväntat.

TAR PÅ ALLVAR

– Jag konstaterar att världens länder har visat att man tar klimatfrågan på allvar när nästan hälften av alla länder redan ratificerat Parisavtalet. Ikraftträdandet har gått mycket fort och det är mindre än ett år sedan överenskommelsen nåddes i Paris, sa Isabella Lövin, minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat, i regeringens pressmeddelande samma dag.

I oktober kom även positiva rapporter om bidragen till den sk gröna klimatfonden som världens länder enades om vid klimattoppmötet i Köpenhamn 2009. Där lovade de rika länderna att fram till 2020 årligen ge minst 100 miljarder dollar till övriga länders omställning och klimatanpassning. I stora delar av världen kommer insatser för att skydda sig mot stigande havsnivåer och extrema väderfenomen att bli en fråga om liv och död, och tanken är att de rika länderna bär ett stort ansvar eftersom det främst är deras utsläpp som ligger bakom klimatförändringarna. Att rika länder bidrar till fattigare länders klimatarbete var också en av nyckelfaktorerna som gjorde förhandlingarna kring Parisavtalet framgångsrika, efter många års misslyckade försök att komma överens.

Adiz Dzebo, klimatforskare på Stockholm Environment Institute, SEI, var försiktigt hoppfull när Världshorisont intervjuade honom i oktober.

– Det har skett ett markant skifte i diskussionen kring miljö och klimat. Världens ledande politiker och även i viss mån näringslivet är allt mer angelägna, och det inger optimism. Men det krävs också radikala samhällsförändringar och en omställning till cirkulär ekonomi där återvinning är en viktig del, menade han.

Inför förhandlingarna i Marrakech passade många aktörer på att bjuda in till seminarier där olika aspekter på klimatet diskuterades. Tonläget var påfallande positivt jämfört med hur det låtit under många år. Vid ett möte i Stockholm om kopplingarna mellan klimatfrågan och säkerhet talade bl a Sveriges nyutträdde klimatambassadör Lars Ronnås och framhöll att det nu gäller att rida på den positiva våg som Parisavtalet orsakat. I klimatförhandlingarna handlar det om att komma framåt i så många detaljfrågor som möjligt och i ett större samhällsperspektiv om att få igång en klimatsmart ekonomirevolution, sa Ronnås bl a.

– Vi har tekniken för att ställa om till hållbara samhällen, nu gäller det att få institutioner och samhällen att ta till sig omställningen och att pengar investeras i den, menade han.

Men presidentvalet i USA den 8 november satte brutalt stopp för de optimistiska tongångarna. Donald Trump har gjort sig känd som klimatförnekare och lovade under valkampanjen bl a att USA ska dra sig ur Parisavtalet, stoppa alla bidrag till FN:s klimatarbete och satsa på den amerikanska kolindustrin om han blev president.

TRUMP-KLAUSUL

Valet följdes av en intensiv debatt präglad av oro och spekulationer kring olika möjliga scenarier. Tack vare den sk Trumpklausulen, som Parisavtalets författare lagt in i texten, tar det fyra år för ett land att dra sig ur det – lika lång tid som presidentens mandatperiod i USA. Många menade därför att Trump sannolikt inte ens kommer att försöka. I övrigt rådde stor osäkerhet om vad man kan förvänta sig. Några bedömare framhöll följande:

- Trump har sagt att han ska öppna stängda kolgruvor igen men på många håll i USA har förnybar energi gått framåt och blivit mer lönsam än fossil energi. Fler amerikaner jobbar idag med sol- och vindkraft än med kolkraft. Många delstater arbetar för en grön omställning och starka marknadskrafter driver på utvecklingen.
- Högsta domstolen i USA har slagit fast att klimatförändringarna är ett hot mot människans hälsa. USA har även världens

största och mest utvecklade vetenskaps-samfund, till stöd för klimatforskningen.

- Trump har mildrat sina uttalanden om klimatförändringarna och i maj blev det känt att hans bolag ansökt om att få bygga en mur mot Atlanten vid hans privata golfbana i Irland vilket kan tyda på att verkligheten håller på att komma ikapp honom.
- Andra länders ledare kan kliva fram och ta på sig ledartröjan i klimatfrågan efter Obama. Många bedömare framhåller att EU nu får en central roll och måste skärpa sina uttalanden och sitt agerande på området.

Samtidigt finns stora farhågor om att USA kommer att stoppa sina utbetalningar till den gröna klimatfonden, vilket skulle få stora konsekvenser både ekonomiskt och politiskt. Stor oro finns även för att USA inte går vidare och ansluter sig till ett nytt globalt avtal om växthusgasen HFC, att de goda samarbetsrelationer som USA byggt upp med andra nyckelländer på klimatområdet nu kommer att gå om intet och att Trump mer allmänt kommer att försvåra

och sinka den gröna omställningen både nationellt och globalt.

– Det jag är allra mest orolig för är inte Trump utan folket som kommer med honom, säger Marcus Carson,

USA-kännare och klimatexpert på SEI.

– Många av dem som kommer att ta plats i kongressen, i departementen och på andra viktiga positioner är starka motståndare till olika regelverk som handlar om att skydda miljön och minska på olika utsläpp.

VILL SE ÅTGÄRDER

Marcus Carson hoppas att de positiva förändringar som redan pågår, bl a i många delstater, ska kunna stå emot den klimat- och miljöfientliga politik som han befärrar kan komma. Opinionsundersökningar visar också att de flesta republikanska väljare faktiskt vill se åtgärder till skydd för miljö och klimat.

– Jag tror också att vi kommer att få se en enorm mobilisering bland folk som är oroade över Trumps politik på området. Det kommer att bli en stark motkraft, säger han.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

”Världens ledande politiker och även i viss mån näringslivet är allt mer angelägna, och det inger optimism.”

Foto: Dato Kahindi

Klimatförändringar i Tanzania

Förändrad livsstil nödvändig för öbor

Invånarna på ön Pemba utanför Tanzanias kust kan inte längre försörja sig på ris då saltvatten börjat tränga in och förstöra odlingarna. På bilden syns mangroveträd som planterats för att hålla tillbaka havsvattnet och hindra markerosion längs stränderna.

Klimatförändringar påverkar redan många samhällen runt om i världen. På ön Pemba, utanför Tanzanias kust, får invånarna stöd av FN-förbunden i Tanzania och Sverige för att hitta nya sätt att försörja sig när saltvatten tränger in och förstör deras risodlingar.

Kengeja är ett samhälle som ligger på ön Pemba, norr om Zanzibar. För ett antal år sedan kunde man i Kengeja under skördeperioden se stora lager med ris som småbönderna i området producerat. På den tiden räckte riset som skördades både till att mätta dem själva och till försäljning, så de fick pengar till att betala barnens skolvavgifter, till att bygga hus och till andra aktiviteter som bidrog till att utveckla lokalsamhället. Ris var en avgörande del

av den traditionella mathållningen och de flesta familjer var involverade i risproduktionen.

Under de senaste 15 åren har situationen förändrats på ett alltmer kännbara klimatförändringar. Stigande havsnivåer har fått saltvatten att tränga in och förstöra risodlingarna, och oförutsägbart väder försvårar småböndernas tillvaro ytterligare. Det har blivit allt svårare att försörja sig på riset och lokalbefolkningen står inför

stora förändringar. Idag är risodling inte lönsamt längre och invånarna är tvungna att anpassa sig och förändra sin livsstil.

HAR GÅTT SAMMAN

För att lösa problemen och finna sätt att hantera situationen har lokalbefolkningen valt att organisera sig. En grupp med 25 småbönder – 15 män och 10 kvinnor – har gått samman för att finna alternativa sätt att använda sina jordlotter.

– För inte så länge sedan levde vi gott av våra risodlingar men när saltvatten började tränga in på fälten drabbades 140 familjer hårt, berättar Khamisi Silima, sekreterare i det lokala kooperativet.

– Vi var tvungna att göra något så vi organiserade oss och försökte hitta nya sätt att överleva. Nu har vi fiskdammar, biodlingar och trädplantering. Fisken är bara till vår egen kosthållning, än så länge blir det inte så mycket att det räcker till både mat och försäljning. Om vi ska kunna

Foto: Svenska FN-förbundet/Sandra Luzze

”FN-förbundet i Tanzania har gett oss viktig information om hur vi ska hantera klimat- och miljöutmaningarna omkring oss och hur vi kan orientera oss bort från risodling”, säger Mze Khamisi Silima till vänster på bilden.

utöka produktionen och även börja sälja fisk måste vi få stöd utifrån, fortsätter han.

En vanlig månad producerar kooperativet omkring 300 fiskar som fördelas på medlemmarna och deras familjer. Gruppen har också placerat ut över 100 bikupor och planen är att de nästa år ska ha 400. Snart hoppas de skörda sin första honung och även börja sälja den.

STOPPAR HAVET

Trädplanteringen, däremot, handlar om att hålla tillbaka havsvattnet och hindra markerosion längs stränderna. Genom att plantera mangroveskog kan saltvattenintrången minimeras och befolkningen kan behålla en viss flexibilitet när det gäller hur jorden ska användas. Under tre års tid har gruppen planterat över 400 000 träd. Under de närmaste månaderna ska ytterligare 200 000 plantor sättas ut. Ytterligare en nödvändig syssla för kooperativets medlemmar är att skydda mangrove-skogen från illegal avverkning och att anmäla avverkare till myndigheterna.

Lokalsamhällets ansträngningar har fått stöd av FN-förbundet i Tanzania (*United Nations Association of Tanzania*, UNAT) med stöd av Svenska FN-förbundet.

– Vi gjorde en studie 2013 där vi undersökte hur klimatförändringar påverkade

småskaliga risodlare och fiskare på Pemba, berättar Reynald Maeda, general-sekreterare för UNAT.

– Studien visade att många familjer inte hade tillräckligt med mat eftersom deras risodlingar blivit förstörda och de inte hade några alternativa sätt att odla mat eller generera en inkomst.

Genom projektet har UNAT jobbat med utbildning och information gentemot lokalsamhället men också gentemot lokala myndigheter för att göra dem uppmärksamma på situationen. Därigenom har en insikt skapats om att människor själva kan göra mycket för att anpassa sig till och mildra effekten av klimatförändringar. Samma mark som tidigare användes till risodling kan nu användas till andra typer av verksamhet, förutsatt att lokalbefolkningen får hjälp med utbildning och visst ekonomiskt stöd för att kunna komma igång.

KRÄVS PENGAR

– Lokalbefolkningen har fått den nödvändiga informationen av oss. Vad som nu krävs för att utöka projektet är pengar och visst praktiskt stöd, säger Ally Suleiman, UNAT:s representant på Pemba.

– Vi försöker få andra utvecklingsaktörer att också stödja det här projektet

Svenska FN-förbundet bedriver utvecklingssamarbete med FN-förbundet i Tanzania sedan 2010. Projektet på Pemba sker inom ramen för programmet MDGs2SDGs (*Millennium Development Goals to Sustainable Development Goals*) som handlar om civilsamhällets engagemang i de nya globala målen för hållbar utveckling i tre länder: Tanzania, Sydafrika och Zimbabwe.

eftersom vi fortfarande har långt kvar till de mål vi satt upp.

Khamisi Silima från det lokala kooperativet är tacksam över den utbildning han har fått genom projektet.

– Nu vet jag att saltvattenintrång orsakas av klimatförändringar och att trädplantering är ett bra sätt att mildra effekten av problemet, säger han.

■ Text: Dotto Kahindi

Översättning: AnnaLena Karlsson Andrews

Skolmatsprojekt i Etiopien drabbat av torka

Sms:a
SKOLMAT till 72 909
så skänker du 50,-

Swisha
valfritt belopp
till 1239000795 och
ange SKOLMAT

Många barn i Etiopien får skolmat tack vare WFP:s skolmatsprojekt. Flickan på bilden går på Kassimskolan som ligger i Debre Libanos nordväst om Addis Abeba.

Etiopien är ett av flera länder i Afrika som lidit av svår torka under de senaste två åren. Närmare 10 miljoner människor i sex av landets regioner är i dagsläget beroende av nödhjälp för att överleva. Barn drabbas särskilt hårt då de inte får tillräckligt med näring och vatten.

I det rådande krisläget blir regeringens och FN:s arbete med gratis skolmat till utsatta barn än mer livsavgörande. Det stora behovet av akut livsmedelsassistans och brist på finansiering har dock tvingat FN:s livsmedelsprogram WFP (*World Food Programme*) att skära ner på sitt skolmatsprojekt i Etiopien.

Svenska FN-förbundets projekt Skolmat kanaliserar stöd från svenska givare via FN-fonden till WFP:s skolmatsprogram i Etiopien och Demokratiska Republiken Kongo. Du kan hjälpa till genom att ge en gåva till projektet.

Du och klimatet

– så här kan du bidra till minskad klimatpåverkan!

Klimatfrågan är en av vår tids största ödesfrågor och har fått ett eget mål, nummer 13, i vår nya globala utvecklingsagenda Agenda 2030. Samtidigt som den är global så berör den var och en av oss på så sätt att vi alla kan bidra till minskad klimatpåverkan genom att ändra t ex hur vi äter, reser och konsumerar. Genom att ändra vårt eget beteende skickar vi också en tydlig signal till politikerna att vi är villiga att ställa om och att vi förstår vår roll i en hållbar framtid. Här är de vanligaste tipsen:

Foto: Mostphotos/Elena Elisseeva

1

ÄT KLIMATSMART!

Vad vi äter och dricker påverkar klimatet i hög utsträckning. Det handlar både om att maten ofta transporteras långa sträckor men också om växthusgasen metan som t ex idisslande djur och risodlingar släpper ifrån sig. Att producera nötkött släpper ut 35 gånger mer växthusgaser jämfört med när samma mängd protein odlas i växtform, och det går åt tio gånger mer land. Vidare krävs i genomsnitt 15 000 liter vatten för att producera ett kilo nötkött. När skog avverkas för att stora boskapsfarmer ska anläggas frigörs också stora mängder koldioxid som varit bunden i skogen.

Klimatförändringarna gör att det blir allt torrare på många platser i världen vilket gör att mat som kräver mycket vatten och stora ytor blir alltmer proble-

matisk. Samtidigt går idag en tredjedel av alla livsmedel som produceras till spillo, bli genom att fullt tjänlig mat slängs i vår del av världen. Så bara att äta upp maten och ta vara på rester gör stor skillnad. Försök gärna också begränsa mängden godis, läsk och andra saker som orsakar stor klimatpåverkan och resursanvändning men inte är nödvändiga. Ett paket skumtomtar ger lika hög klimatpåverkan som en portion griskött.

Foto: Mostphotos/Michael Ehrhardsson

2

RES KLIMATVÄNLIGT!

Transporter och resor orsakar 33 procent av utsläppen av växthusgaser i Sverige, internationella flyg- och båtresor är då inte inräknade. Vårt

myckna flygande och bilåkande är två gigantiska klimatbovar. En flygresor mellan Stockholm och Göteborg släpper t ex ut 74 000 gånger mer koldioxid än en tågresa på samma sträcka. En kort biltur på 1,3 km orsakar lika mycket utsläpp som en jordenruntresa med tåg. Att välja tåg framför flyg och bil är det klimatsmarta sättet att resa. Buss är bättre än bil, eftersom många personer i en buss reser tillsammans, men sämre än tåg eftersom bussar orsakar större utsläpp. Vid kortare resor är det allra bästa att gå eller cykla och genom att göra det visar du också att det finns en efterfrågan på gång- och cykelbanor.

För den som bor på landet och måste ha bil kan en elbil vara ett bra alternativ, men det kommer antagligen inte att finnas något hållbart scenario där alla människor har en bil. Förutom energi att driva bilen med krävs det mycket material för att tillverka den och hittills innehåller de flesta elbilsbatterier sällsynta mineraler som gör dem tveksamma ur hållbarhetssynpunkt.

Gå samman
och gör skillnad!
fn.se/engagera-dig

3

KLIMATANPASSA DIN BOSTAD!

40 procent av all energi som används i Sverige går åt till att värma upp byggnader och bostaden är, tillsammans med mat och transporter, en av de tre största källorna till utsläpp av växthusgaser i Sverige. Att välja ett klimatsmart sätt att värma upp bostaden är därför viktigt. Mycket av Sveriges fossilfria energi kommer från kärnkraft men det finns ca 40 elbolag som bara säljer el från helt förnybara källor.

För att förhindra att värme läcker ut från en lägenhet kan man se till att fönsterlistor och dörrkarmar är ordentligt tätade. Vidare kan man spara energi genom att sänka värmen inomhus och istället klä sig varmare och genom att köpa energisnåla vitvaror när de behöver bytas ut. En temperatur på +5°C i kylen och -18°C i frysen är perfekt för att spara el och förlänga matens hållbarhet. Den som äger sitt eget hus kan förstås göra ännu mer genom att t ex se över fönster, uppvärmningssystem, ventilation och isolering.

4

SPARA FÖR EN BÄTTRE FRAMTID!

Visste du att pengarna du betalar för försäkringar, pensionssparande eller andra sparformer kanske investeras

i fossila bränslen? 2014 var minst 36 miljarder kronor av AP-fonderna (statens pensionssparande för oss medborgare) investerade i fossila bränslen eller i teknik kring dessa bränslen. Sammanlagt är 370 miljarder kr av svenskt sparkapital – privat såväl som statligt – investerade i fossila bränslen. Det motsvarar 48 gånger Sveriges årliga konsumtionsbaserade utsläpp på dryga 104,6 miljoner ton.

WWF har listor på fonder som inte har investeringar i fossila bränslen och du kan också skriva under Fossil Free Sveriges upprop för att få AP-fonderna att divestera (motsatsen till investera) ur det som motarbetar en hållbar framtid.

5

KONSUMERA MINDRE!

Vi lever i ett slit- och slängsamhälle och för varje pryl vi köper bidrar vi till utsläpp och till slitage på jordens resurser. Ny statistik från Living Planet Report visar att Sverige är ett av de tio länder i världen som har störst ekologiskt fotavtryck. Om alla levde som svenskarna gör skulle det behövas 4,2 jordklot. Därför är det bra om vi lånar, hyr, delar och återanvänder så mycket som möjligt, och om de saker vi anser att vi måste köpa är producerade på ett hållbart sätt, håller länge och har låg miljöpåverkan.

■ Karolin Joelsson

► ENKÄT

Vad gör du för klimatet?

Michelle Bucht, Malmö

Jag är vegan och försöker bli en konsument som konsumera så lite som möjligt och köpa varor som är producerade i Sverige när det är möjligt. Jag cyklar eller åker kommunalt.

Foto: Emily san Martin

Isaac Mintz, Göteborg

Jag försöker minska min köttkonsumtion. Dessutom försöker jag ta mig fram på cykel eller till fots så mycket som möjligt för att minska miljöpåverkan från mina resor.

Foto: RN-fotobudet/sarou Bah

Karolina Eklöv, Hedemora

Sedan två år tillbaka tillverkar jag mitt eget schampo, tvål och balsam hemma. Det minskar påverkan på klimat och miljö från onödiga kemikalier och plastförpackningar.

Foto: Privat

Anna Skoog, Göteborg

Jag gör flera saker, bli en brukar jag källsortera noggrant. Jag skänker också bort kläder och saker som jag inte använder.

Foto: Privat

Sverige och klimatet

Mer måste göras, menar kritiker

Sverige är internationellt en förebild i klimatarbetet och har kommit långt på många områden. Samtidigt är vi svenskar, med vår stora konsumtion av prylar och resor, bland de största klimatbovarna i världen.

Den parlamentariskt sammansatta miljömålsberedningen presenterade i juni ett ramverk för en långsiktig klimatpolitik. Beredningen har också föreslagit att Sverige senast 2045 ska ha slutat tillföra växthusgaser till atmosfären.*

Utifrån förslaget förbereder regeringen en proposition som ska läggas fram till riksdagen under våren 2017. Det är nästa politiska steg i klimatarbetet, efter att Sverige ratificerade Parisavtalet den 13 oktober.

– Sveriges mål är att vara ett föregångsland på klimatområdet. Därför måste klimatförändringarna stå högst upp på den politiska agendan, sa Eva Svedling, statssekreterare hos klimat- och utvecklingsminister Isabella Lövin, vid ett seminarium i oktober.

Anna Östergren är sakkunnig i internationella klimatfrågor på Naturskyddsföreningen, en av Svenska FN-förbundets anslutna riksorganisationer.

– Sveriges mål att uppnå nollutsläpp 2045 är dessvärre inte i linje med Parisavtalets övergripande mål. Sverige behöver

nå noll utsläpp redan 2030. På samma sätt bör EU skärpa sina åtaganden kraftigt, säger hon.

– Vidare berör miljömålsberedningens klimatmål endast utsläpp i Sverige. De är alltså ställda på territoriell grund och räknar inte med utsläppen som svensk konsumtion orsakar i andra länder, där våra prylar tillverkas, fortsätter hon.

En annan omstridd fråga i klimatförhandlingarna är om ett land i sina nationella siffror ska få räkna med utsläppsminskningar som man finansierar på andra håll i världen.

– Miljömålsberedningens förslag innebär att Sverige delvis får uppnå sitt klimatmål genom sådana s k "kompletterande

åtgärder". Den nuvarande regeringen har dock meddelat att den inte kommer utnyttja denna möjlighet, vilket är bra. Insatser i andra länder är välkomna men de får inte ersätta åtgärder i Sverige, säger Anna Östergren.

ELEFANT I RUMMET

Adiz Dzebo, klimatforskare på Stockholm Environment Institute, menar att konsumtionens inverkan på klimatet är "elefanten i rummet" som få talar om.

– Paradoxen är att Sverige i många mätningar utmärker sig som ett av de mest framstående länderna i klimathänseende, samtidigt som svenskarna som individer är bland de största klimatbovarna i världen.

– Vi måste ändra vår inställning till konsumtion och ha ett mer cirkulärt tänkande. Det betyder bl a att vi ska återvinna och reparera mycket mer än vi gör idag. Och att det vi producerar måste ha längre hållbarhet, säger han.

Men också den svenska regeringen har plumpar i protokollet. Det gäller inte minst statligt ägda Vattenfalls försäljning 2016 av sin tyska brunkolsverksamhet till det tjeckiska

"Sveriges mål är att vara ett föregångsland på klimatområdet. Därför måste klimatförändringarna stå högst upp på den politiska agendan."

EVA SVEDLING, STATSSEKRETERARE

bolaget EPH. Affären ledde till massiv kritik från miljö- och klimatrörelsen som menade att EPH är ett skurkföretag helt utan ambitioner på miljö- och klimatområdet. Många, däribland Naturskyddsföreningen, förde fram åsikten att Vattenfall borde ha behållit gruvorna och lagt ner dem. Regeringen har försvarat sitt agerande med hänvisning till att Vattenfalls verksamhet ska bedrivas "på affärs-mässiga grunder".

VIKTIG ROLL ATT SPELA

Naturskyddsföreningen menar ändå att Sverige har en viktig roll att spela när det gäller att visa andra länder att det finns ett positivt samband mellan ökad välfärd och minskade utsläpp. "Regeringen bör sprida sin målsättning om att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria länder, med 100

Foto: Mestphotos/Anlu

Sverige är en förebild i klimatarbetet samtidigt som svenskarnas stora konsumtion är ett problem.

Forts. på sid 15.

FN FAKTA.

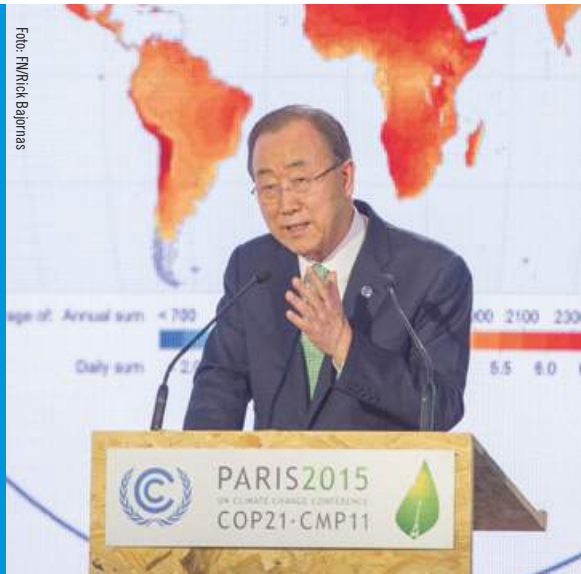

Foto: FN/Rick Bajornas

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon talar vid ett sidoevent under COP21, FN:s klimattoppmöte i Paris 2015.

FN OCH KLIMATET

Nytt hopp för världen med Parisavtalet

Efter många års misslyckade försök att komma överens i klimatfrågan tog världssamfundet ett stort kliv framåt när man i december 2015 enades om Parisavtalet. Efter en rekordsnabb ratificeringsprocess i många länder kunde avtalet träda i kraft den 4 november 2016. Enligt avtalet åtar sig parterna att vart femte år skärpa sina planer för utsläpp av växthusgaser och att hålla ökningen av den globala medeltemperaturen ”väl under” två grader, med sikte på att den ska stanna runt 1,5 grad.

I slutet av 1980-talet började klimatfrågan dyka upp på allt fler politiska agendor. 1988 sponsrade FN en klimatkonferens i Toronto, och FN:s generalförsamling antog en resolution som konstaterade att klimatet var en gemensam mänsklig angelägenhet. Världsmeteorologiska institutionen (WMO) och FN:s miljöprogram (UNEP) bildade samma år FN:s klimatpanel. Sedan dess har klimatpanelen (IPCC, *Intergovernmental Panel on Climate Change*) haft som uppdrag att samla och utvärdera vetenskapen kring klimatförändringarna och att diskutera vilka åtgärder som kan vidtas för att lindra

effekterna av dem. IPCC har slagit fast att den globala medeltemperaturen inte får stiga med mer än två grader om vi ska kunna undvika alltför farliga klimatförändringar, och att det blir alltmer bråttom att minska utsläppen om den gränsen ska kunna hållas.

Till grund för världssamfundets arbete med klimatfrågan ligger FN:s ramkonvention om klimatförändringar, UNFCCC (*United Nations Framework Convention on Climate Change*), som antogs 1992 i samband med konferensen om miljö och utveckling i Rio. Begreppet ramkonvention innebär att den kan utökas eller ändras med tiden. Konventionens målsättning

kan kortfattat sägas vara att stabilisera mängden växthusgaser i atmosfären på en nivå som innebär att farliga klimatförändringar förhindras. Arbetet kring konventionen sköts från ett sekretariat (*UN Climate Change Secretariat*) i Bonn med ca 500 anställda. I maj 2016 valdes Patricia Espinosa från Mexico till ny generalsekreterare för sekretariatet, en position som även kallas FN:s klimatchef.

De stater som anslutit sig till klimatkonventionen har haft klimattoppmöten (*COP, Conference of the Parties*) varje år sedan 1995. COP3 i Kyoto 1997 ledde fram till Kyotoprotokollet som var ett

Enligt Parisavtalet ska den globala uppvärmningen hållas ”väl under” två grader, med sikte på att stanna runt 1,5 grad. För att klara den målsättningen krävs, enligt FN:s klimatpanel IPCC, kraftfulla och brådskande utsläppsminskningar.

Kyotoprotokollet

- Läger allt ansvar på ett fåtal rika länder.
- Tog sju år att ratificera.
- Täcker bara 15 procent av de globala utsläppen.
- Förlängningen till 2020 som beslutades om på COP18 i Doha 2012 har fortfarande inte trätt i kraft. I dagsläget saknas alltså ett gällande avtal då Parisavtalet inte börjar gälla förrän 2020.

Parisavtalet

- Gäller alla länder – men mest ansvar läggs på rika länder.
- Har mål och ambitioner som sträcker sig över många decennier.
- Trädde i kraft på mindre än ett år.
- Varje lands nationella plan för minskade utsläpp ska skärpas vart femte år. Varje land ska rapportera hur det går med utsläppsminskningarna vart femte år.
- Strävar efter att mänskligheten innan år 2100 ska sluta tillföra växthusgaser till atmosfären.
- De rikaste länderna måste stötta fattigare länder i deras hållbara utveckling, andra länder får hjälpa till om de vill och kan.

första försök till ett internationellt klimatavtal. Men kraven i protokollet berör bara ett fåtal länder och anses av många vara för svaga för att ge några betydande utsläppsminskningar. Protokollet har dock lett till initiativ som t ex ”cap and trade”, som innebär att ett tak sätts för hur mycket koldioxid som får släppas ut och att en marknad upprättas där utsläppsrätter kan säljas av parter som inte släpper ut hela sin kvot. Ett land kan också få släppa ut mer än sitt åtagande genom att finansiera åtgärder för utsläppsminskningar i andra rika länder som har åtaganden under protokollet (*gemensamt genomförande; Joint Implementation, JI*) eller i utvecklingsländer (*mekanismer för ren utveckling; Clean Development Mechanisms, CDM*) så länge den totala mängden utsläpp blir densamma.

Förhandlingarna under klimatkonventionen, liksom alla politiska forum, brottas med vissa svårigheter. Alla beslut fattas i konsensus, vilket gör att det är svårt att ta ambitiösa beslut. En del pekar också på orättvisor kring hur utsläppen mäts. Det är utsläppen som sker inom landets gränser som räknas, vilket gör att länder som tillverkar mycket exportvaror får

ta ansvar för utsläpp som skett när de producerat varor till andra länder. Internationella transporter med båt och flyg omfattas inte. Ytterligare ett problem är att det finns delade meningar om vilket basår som ska gälla när man mäter ett lands utsläppsminskningar.

PARISAVTALET

Trots de många svårigheterna lyckades man vid COP21 i Paris i december 2015 enas om ett rättsligt bindande, globalt

klimatavtal, Parisavtalet (*Paris Agreement*), som tar vid när Kyotoprotokollet löper ut 2020 och som saknar slutdatum.

Parisavtalet skulle träda i kraft när

minst 55 länder, som representerar minst 55 procent av de globala utsläppen av växthusgaser, ratificerat det och presenterat sina planer för minskade nationella utsläpp. De flesta trodde att detta skulle dröja flera år då det tog sju år för Kyotoprotokollet. Men processen med Parisavtalet gick betydligt snabbare och den 5 oktober 2016 hade 74 länder, som står för sammanlagt 58,82 procent av utsläppen, lämnat in sina ratificeringar och fått dem godkända. 30 dagar senare (den 4 november) trädde avtalet i kraft.

Hälften av de globala utsläppen av växthusgaser sedan 1750 skedde mellan 1970 och 2010 (IPCC).

Klimatet och Agenda 2030

I september 2015 antog världens länder Agenda 2030 – en global utvecklingsagenda bestående av 17 mål för hållbar utveckling (*Sustainable Development Goals, SDG:s*). Mål 13 i Agenda 2030 handlar om att bromsa klimatförändringarna och lindra effekten av dem. Men många av de andra 16 målen berörs också av klimatet. Klimatförändringarna förväntas leda till extremt väder, fler naturkatastrofer och konkurrens om knappa resurser. Detta hotar t ex både matsäkerheten (Mål 2: ingen hunger), bostäder (Mål 11: hållbara städer och samhällen) och freden (Mål 16: fredliga och inkluderande samhällen).

derande samhällen). Att IPCC fick Nobels fredspris 2007 är ett tecken på att medvetenheten om klimatets betydelse för människors säkerhet och välmående har ökat.

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna*

DELMÅL:

- 13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.
- 13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.
- 13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.
- 13.a Fullfölja det åtagande som de utvecklade länder som är parter i Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändringar gjort gällande, en målsättning att till 2020 gemensamt mobilisera 100 miljarder US-dollar år-

ligen från alla typer av källor för att tillgodose utvecklingsländernas behov vad gäller meningsfulla begränsningsåtgärder och insyn i genomförandet samt så snart som möjligt finansiera och operationalisera den gröna klimatfonden fullt ut.

- 13.b Främja mekanismer för att höja förmågan till effektiv klimatrelaterad planering och förvaltning i de minst utvecklade länderna, med särskilt fokus på kvinnor, ungdomar samt lokala och marginaliserade samhällen.

* Med beaktande av att Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändringar är det främsta internationella, mellanstatliga forumet för förhandlingar om hur världen ska hantera klimatförändringarna.

Vid denna tidnings pressläggning i mitten av november 2016 hade 193 länder – nästan alla självständiga stater i världen – skrivit under (signerat) avtalet, vilket innebär att man avser att ansluta sig till det fullt ut (ratificera). Av dessa hade 110 parter (109 länder + EU) även hunnit ratificera det, däribland stora aktörer som USA, Kina och Indien. Sverige ratificerade avtalet den 13 oktober.

När ett land ratificerat avtalet tar det fyra år att lämna det, den sk Trumpklausulen, vilket gör att USA antagligen blir kvar trots Donald Trumps valseger. Parisavtalet slutar inte gälla oavsett hur många länder som drar sig ur det. I samband med klimattoppmötet i Marrakech, Marocko, 7-18 november (COP22) inleddes ett första möte (CMA1) för de parter som ratificerat Parisavtalet minst 30 dagar innan mötet.

Parisavtalet kräver att alla stater hjälper till att minska utsläppen, men mest ansvar läggs på de rika länderna. De rikare länderna är också skyldiga att hjälpa fattigare länder att utvecklas på ett miljövänligt sätt, genom att t ex dela med sig av tekniska lösningar. Alla länder ska också ha planer för hur befolkningen ska skyddas mot effekterna av de klimatförändringar som redan är oundvikliga.

Vidare upprepar avtalet tidigare utfästelser att den globala medeltemperaturen inte får öka med mer än 2 grader (jämfört med förindustriell tid), men slår samtidigt fast att man ska sträva efter en ökning på max 1,5 grad.

De utsläppsmål som varje land satt upp enligt avtalet (*NDC, Nationally Determined Contributions*) börjar gälla 2020 men de globala utsläppen måste passera sin topp och börja minska innan dess om vi ska klara 2-gradersgränsen. Överenskommenheten bygger på att parterna sätter tillräckligt ambitiösa mål och följer dessa. Politikerna måste fatta tuffa beslut för att begränsa utsläppen och få stöd från allmänheten för att kunna göra det.

OM KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Att den globala medeltemperaturen ökar betyder inte att det blir varmare och torrare överallt, utan att vädret kommer att bli mer extremt (fler stormar, värmeböljor och mycket kalla vintrar). Det är naturligt att klimatet varierar, men det

har aldrig ändrats så här fort tidigare. Klimat mäts i perioder om 60 år, därför kan man inte bara titta på ett fåtal år och säga att klimatet förändras. Men trenden de senaste decennierna är tydlig; värmer rekord slås gång på gång. Det finns också sk feedback-effekter i naturen som skyndar på uppvärmningen. Ett exempel är att smältande is blir mörkare, absorberar mer

värme från solen och därmed smälter fortare, ett annat att varmare hav släpper ifrån sig mer koldioxid och ökar koncentrationen av växthusgaser i atmosfären.

Det är bl a detta som gör att man pratar om tröskleffekter: vid en viss punkt tar dessa fenomen överhanden och riskerar att accelerera uppvärmningen, och då är det antagligen för sent att stoppa den.

Än så länge finns det inga pålitliga metoder för att fånga upp koldioxid ur luften och förvara den någonstans (*CCS, Carbon Capture and Storage*), därför är den bästa lösningen just nu att begränsa våra utsläpp. IPCC menar att de årliga globala utsläppen 2050 måste vara 40-70

Bara en tredjedel av de utsläpp som vi i Sverige orsakar sker innanför landets gränser.

procent lägre än de var 2010, om vi ska vara relativt säkra på att temperaturökningen inte överstiger två grader*. Temperaturen har redan ökat med 0,8 grader sedan 1880. Det är inte bara koldioxid som är problemet. Metan, som släpps ut från t ex idisslande djur, risodlingar och smältande permafrost i Sibirien, är en mångdubbelt starkare växthusgas än koldioxid.

* Vid dessa beräkningar har man utgått från att koncentrationen av koldioxid i atmosfären måste hållas under 450 ppm (parts per million, miljondelar) för att klara tvågradersgränsen. Gapet mellan 40 och 70 procent beror på att vissa scenarier innefattar teknik för att absorbera och lagra koldioxid från luften, något som ännu inte existerar.

Foto: Wilson James Tianga

Mål 13 i Agenda 2030 handlar om att bromsa klimatförändringarna och ett av delmålen tar upp vikten av att förbättra utbildning, medvetenhet och kapacitet kring klimatfrågan. På bilden diskuterar lokalbefolkningen på Pemba, utanför Tanzanias kust, hur klimatförändringar drabbar deras samhälle.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Klimatfrågan berör varje människa på jorden och mål 13 i Agenda 2030, om att bekämpa klimatförändringarna, har stor betydelse för utvecklingsagendan som helhet. Enligt FN:s utvecklingsprogram UNDP stödjer klimatmålet "fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling och kan ge positiva synergi-effekter och förutsättningar för att kunna bemöta flera av de utmaningar världen står inför idag så som livsmedelstrygghet, rent vatten, hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, mänsklig säkerhet, jämställdhet, hälsa och ekonomisk tillväxt." Vi kan alla bidra till att fler engagerar sig och till att vår klimatpåverkan blir så liten som möjligt, i linje med intentionerna i Agenda 2030. Här är några förslag på vad DU kan göra:

Ta reda på hur din egen kommun agerar i klimatfrågan – t ex i vilken mån man prioriterar cykelvägar och allmänna kommunikationer, satsar på återvinning av matavfall och tar hänsyn till miljö och klimat när man upphandlar tjänster från olika företag. Kolla gärna upp möjligheten att lämna ett medborgarförslag om du har en idé för hur man kan skärpa kommunens beteende på området och underlätta för invånarna att göra klimatsmarta val.

Nu när Parisavtalet och Agenda 2030 är på plats gäller det att våra politiker förstår att de har folkets mandat för en kraftfull klimatpolitik. Du kan göra din röst hörd och påverka andra genom att skicka insändare till lokaltidningar. Du kan även välja att mejla riksdagsledamöter och trycka på för att Sverige ska föra en så skarp och progressiv klimatpolitik som möjligt. På riksdagen.se/ledamoter kan du se ledamöterna från din valkrets och deras mejladresser.

Som individer bidrar vi alla med vår konsumtion och vårt beteende till den klimatpåverkan som den samlade mänskligheten står för. Genom att äta mindre kött (främst nötkött), minska matsvinnet, undvika flygresor, välja miljömärkt el och se över vad våra sparpengar investeras i, kan vi göra mycket. Vidare kan vi försöka konsumera mindre och satsa på kvalitet. Många saker kan vi också dela – gräsklippare, verktyg o s v.

*Bli medlem
i FN-förbundet!*

Ring 08-462 25 40
eller ansök på fn.se

Forts. från sid 10

procent förnybar energi”, skrev föreningens ordförande Johanna Sandahl i en debattartikel inför klimatförhandlingarna i Marrakech i november.

Svante Axelsson var Naturskyddsföreningens generalsekreterare till juli 2016 då han utsågs till nationell samordnare för regeringens initiativ Fossilfritt Sverige. Han menar att omställningen till ett hållbart samhälle går bättre och snabbare än politikerna vågat tro.

– I Sverige har vi redan i princip fossilfri elproduktion och uppvärmning. Nu ska det tredje steget tas, ett fossilfritt transportsystem. Vi kan visa världen att vi har lyckats bevara välfärdsstaten, samtidigt som utsläppen är relativt små, säger Svante Axelsson.

■ *Nora Weintraub*
AnnaLena Karlsson Andrews

**Enligt Miljömålsberedningens förslag kan Sverige ha vissa utsläpp av växthusgaser 2045 men de måste kompenseras genom att Sverige finansierar utsläppsminskningar i andra länder.*

O'Learys satsar på vegetariskt

Svenska FN-förbundets företagspartner O'Learys har tagit ett helhetsgrepp kring den nya vegetariska och klimatvänliga råvaran Oumph!. Besökare på företagets restauranger kan byta ut kött, kyckling eller fisk i flera klassiska rätter mot den nya råvaran som består av extraherade sojaböner.

– Det är grymt kul att O'Learys valt att satsa på Oumph! så helhjärtat, säger Anna-Kajsa Lidell, Food for Progress, som utvecklat råvaran.

– Det är den första restaurangkedjan som tar ett helhetsgrepp kring konceptet. Vi är övertygade om att det är sådant här som krävs för att vi ska kunna få så många som möjligt att välja grönt protein och lyckas få planeten att försörja snart nio miljarder människor med mat. En stark insats för hälsa, klimat och mat till alla. Nu hoppas vi på att fler restauranger går i O'Learys fotspår, fortsätter hon.

Hållå där!

Heidi Huusko, ansvarig för områdena regeringspolitik, miljö och klimat på Global Compact i New York.

Heidi Huusko

Vad är Global Compact?

Global Compact är ett FN-initiativ med kontor i FN-högkvarteret. Vi försöker få företag i hela världen att göra sin verksamhet och sina strategier förenliga med tio universellt antagna principer inom områdena mänskliga rättigheter, arbete, miljö och anti-korruption, och att aktivt stödja målen i Agenda 2030 [FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling, antagna i september 2015 och giltiga 2016-2030, reds anm.].

Hur jobbar ni rent praktiskt med företagens åtaganden?

En viktig del i företagets samarbete med oss är att rapportera vad de gör för att stödja oss och våra principer, på ett transparent sätt. De måste göra detta minst en gång om året och både dela det med sina intressenter och lägga upp en kopia på Global Compacts hemsida. Om de inte gör det ändras deras status från ”aktiv” till ”kommunicerar inte”.

På vilket sätt är Global Compact ett bra verktyg?

Principerna för Global Compact handlar om så mycket mer än att lyda. Det blir ett forum för att hitta partners med samma värderingar, ger en moralisk uppförandekod för anställda och erbjuder också ett sätt för kritiker att utkräva ansvar. Det finns en växande insikt inom företagsvärlden om värdet i att lyfta sociala, miljömässiga och politiska frågor. För att kunna få verklig effekt måste förändringen börja hos företagets ledning, och ett offentligt erkännande från företagets VD, med stöd av styrelsen, krävs för att delta i Global Compact.

Vad är företagets roll i arbetet mot klimatförändringarna?

Företagen kan ha en enorm betydelse om deras syfte och värderingar stödjer hållbarhetsinitiativ som t ex arbete mot klimatförändringarna, och om de förstår att även hållbarhet skapar värde. Ännu viktigare är möjligheterna i samarbetet med andra för att nå gemensamma mål. Om företagen kan samarbeta med stater och ideella organisationer kan det ge betydande utsläppsminskningar och bättre förutsättningar för att nå upp till ambitionerna i Parisavtalet. Vi tror att detta kan komplettera det regeringar åtagit sig så att vi kan nå en koldioxidneutral och motståndskraftig ekonomi till omkring 2050.

Kan vilket företag som helst vara med i Global Compact?

Alla företag som tar sitt arbete kring våra tio principer på allvar, och vill kommunicera om det på ett transparent sätt, är välkomna. Dock får inte företag delta om de tillverkar eller säljer minor, är belagda med sanktioner från FN eller svartlistats hos FN:s inköpsavdelning av etiska skäl.

■ *Karolin Joelsson*

Global Compact grundades år 2000. Har över 70 lokala nätverk och 80 anställda. Omfattar mer än 9 000 företag och 3 000 övriga organisationer (ex fackföreningar, universitet och städer) utspridda i över 160 länder. 212 svenska företag deltar. De tre principerna inom området miljö anger att anslutna aktörer ska:

- Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker,
- Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande,
- Uppmuntra utvecklandet av miljövänlig teknik.

Karismatisk katolik tar över efter Ban Ki-moon

När FN:s säkerhetsråd den 6 oktober valde den tidigare portugisiska premiärministern och FN:s högkommissarie för flyktingar António Guterres till ny generalsekreterare för FN, var det på många sätt ett omöjligt val. Utgångsläget var att det skulle bli en kvinna från Östeuropa – allra minst en västeuropeisk man, igen. Men valet blev till slut en seger för en ny, mer öppen valprocess.

Som de flesta andra av FN:s generalsekreterare stötte Guterres på kritik, kort efter att han formellt valts till nästa generalsekreterare. Media grävde fram hans motstånd mot homosexuella och abort under 1980- och 1990-talet.

Tidigare generalsekreterare, som Boutros Boutros-Ghali och Kofi Annan anklagades för att ha eldat på folkmordet i Rwanda 1994 respektive för flathet i försöken att stoppa det. Kurt Waldheim, före dem, pekades ut som tyst vittne till nazisternas utrensningar av judar under andra världskriget.

KATOLSK TRO

Både António Guterres tidigare abortmotstånd och hans syn på homosexuella går att spåra i hans katolska tro. Katolska kyrkan är emot abort, och homosexuellas rättigheter ifrågasätts fortfarande inom katolicismen. I linje med sin tro engagerade sig Guterres tidigt för fattiga och jobbade ideellt i Lissabons slumstäder. Enligt honom själv var det också för att förbättra situationen för Portugals fattiga som han

gick med i Portugals socialistparti 1974.

18 år senare, 1992, blev han Socialistpartiets ordförande och 1995 Portugals premiärminister. Under hans första mandatperiod antog parlamentet en ny abortlagstiftning som innebar att totalförbudet mot abort skulle slopas, men Guterres valde, med stöd av Socialistpartiet och Socialdemokraterna, att genom en folkomröstning låta väljarna avgöra om lagen skulle införas. Guterres var öppen med att han själv skulle rösta nej.

Nej-sidan vann folkomröstningen och det dröjde till 2008 innan Portugals abortlagstiftning kom att reformeras. Vid det laget hade Guterres redan inlett sin karriär inom FN.

Förbudet mot homosexualitet togs bort i Portugal redan 1982, men Guterres ska så sent som i en intervju 1995 ha sagt att homosexualitet gjorde honom obekvämt och att han inte gillade det. Han drev ingen aktiv politik mot homosexuella, utan översåg som premiärminister bl a med att det blev möjligt för homosexuella i Portugal att ingå partnerskap.

Redan 1992 var António Guterres med och grundade Portugals flyktingråd, en organisation som arbetade med skydd av

FN:s nuvarande generalsekreterare Ban Ki-moon tillsammans med António Guterres som tar över generalsekreterarposten den 1 januari 2017.

flyktingar i landet. 1999 kampanjade han aktivt för att den tidigare portugisiska kolonin Östtimor skulle bli självständig. Samma år valdes han till ordförande för Socialistinternationalen, en position som han hade fram till dess att han utsågs till FN:s högkommissarie för flyktingar och chef för FN:s flyktingorgan, UNHCR, 2005.

”Som övertygad socialkatolik kommer Guterres att förklara krig mot fattigdom och underutveckling”, ska Portugals dåvarande utrikesminister Diogo Freitas do Amaral ha sagt när han som ordförande för FN:s generalförsamling kungjorde tillsättningen.

Guterres tjänstgjorde som FN:s högkommissarie för flyktingar i tio år och drev igenom flera tuffa reformer. Överlag anses han gjort ett bra jobb, men fick ta emot viss kritik för hur UNHCR hanterade flyktingmottagandet i Europa i skuggan av Syrienkriget.

SKA GES FLYKTINGSTATUS

I november 2012 gjorde UNHCR klart att homo-, bi-, transsexuella och queerpersoner, som förföljs på sin sexuella läggning, ska kunna ges samma flyktingstatus som andra. Möjligheten till abort i flyktingläger som drivs av UNHCR finns, men enligt organisationens riktlinjer

från 1999 används inte abort som familjeplaneringsmetod utan genomförs enbart om graviditeten innebär en fara för moderns liv och vid graviditeter som orsakats av våldtäkt.

När António Guterres i februari

2016 nominerades till posten som FN:s generalsekreterare blev han en av totalt 13 kandidater. För första gången i FN:s historia ställdes de nominerade inför öppna utfrågningar i FN:s generalförsamling. Guterres gjorde till en början inget större intryck.

”När vi tittade på vilka kandidater som skulle kunna bli aktuella, tillhörde han inte någon av de starkare. Han blev en på

”Som de flesta andra av FN:s generalsekreterare stötte Guterres på kritik, kort efter att han formellt valts till nästa generalsekreterare.”

grund av den öppna processen”, sa Natalie Samarasinghe, chef för Storbritanniens FN-förbund och en av de ledande företrädarna för kampanjen för en mer öppen process kring generalsekretärvalet, till The Guardian i oktober.

Enligt det uttalade rotationssystemet inom FN var det dags för en östeuropeisk

kandidat på generalsekretäraposten. Dessutom fanns det bland civilsamhällesaktörer och en majoritet av generalförsamlingens medlemmar en önskan om att det skulle bli en kvinna.

Överraskande nog fick Guterres flest röster i alla av FN:s säkerhetsråds sex omröstningar om kandidaterna under

juli-oktober. I den sista omröstningen, den 6 oktober, röstade dessutom alla fem permanenta medlemmar för Guterres och saken var klar. Mycket talar för att Ryssland och Kina villkorat sitt stöd med framträdande poster i FN:s ledning.

■ Erik Halkjaer, frilansjournalist

Kongos president vägrar gå

”Sverige måste stödja oss nu”

”Sverige har en lång historia av vänskap med folket i Kongo. Nu är det kris i vårt land och jag hoppas att Sverige använder sin plats i FN:s säkerhetsråd till att stödja oss.” Det säger Cissa Wa Numbe, generalsekretärare för Kongos FN-förbund.

I november 2016 borde presidentval ha hållits i Demokratiska republiken Kongo (DRC). Presidenten, Joseph Kabila, har i december fullgjort sina två mandatperioder. Men som många presidenter före honom verkar han ovillig att kliva åt sidan och de nödvändiga förberedelserna för valet har inte gjorts.

– Folket i Kongo har börjat få lite hopp om fred och utveckling, men det politiska läget blir nu alltmer kaotiskt och instabilt. Jag är rädd för att våld och kaos kan bryta ut på nytt, säger Cissa Wa Numbe, vars organisation Kongos FN-förbund samarbetar med Svenska FN-förbundet sedan flera år.

”Folket i Kongo har börjat få lite hopp om fred och utveckling, men det politiska läget blir nu alltmer kaotiskt och instabilt.”

PENGAR SKULLE AVSÄTTAS

Efter valet 2011, då Kabila omvaldes till en andra mandatperiod, beslutade parlamentet att regeringen varje år skulle sätta åt sidan 250 miljoner USD för att finansiera nästa omgång val. Enligt konstitutionen borde lokal- och parlamentsval ha genomförts 2015, och 2016 skulle det hållas presidentval.

– Men valkommissionen har inte fått några pengar så de har inte kunnat förbereda några val. Var pengarna finns är det ingen som vet.

Ytterligare ett problem är att ingen ny röstlängd har upprättats. Det enda som finns är röstlängden från 2011 som bl a

innehåller 1,6 miljoner personer som dött medan ca 7 miljoner personer, som blivit myndiga sedan den upprättades, saknas.

– Vi kan inte hålla val på basis av den röstlängden, det vore odemo-

kratiskt och orättfärdigt, fortsätter Cissa Wa Numbe.

– Så även om Kabila gick med på att avgå idag kommer processen med att upprätta en ny röstlängd och göra andra nödvändiga förberedelser för val att ta flera månader.

Cissa Wa Numbe värdar om att Sverige ska försöka samla världssamfundet till en gemensam röst för Kongos folk.

Det är här Sverige kommer in. Cissa Wa Numbe har gjort den långa resan hit för att framföra ett viktigt budskap till den svenska regeringen.

– Sverige har varit en god vän till Kongo i många år och är en av de största givarna av utvecklingsbistånd till oss. Nu hoppas jag att Sverige kan öka sitt politiska tryck på den kongolesiska regeringen. Med platsen i FN:s säkerhetsråd får Sverige ytterligare en arena för att agera och påverka andra. Jag hoppas att Sverige använder sin plats till att samla stöd från olika länder så vi får en enad och massiv röst från det internationella samfundet att Kabila och hans regering måste respektera konstitutionen och kliva åt sidan. Detta är det budskap som jag bär med mig från mängder av människor som jag talat med i olika delar av landet.

RIKTADE SANKTIONER

Obamaadministrationen har engagerat sig starkt i den nuvarande krisen och har föreslagit att riktade sanktioner ska drabba den regerande eliten ifall Kabila inte avgår under fredliga former, berättar Cissa Wa Numbe vidare.

– Jag hoppas att Sverige fortsätter driva det här kravet i rådet. Sanktioner kan användas som en sista utväg.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Foto: AnnaLena Karlsson Andrews

47 år i FN-tjänst

Årets FN-vän Staffan de Mistura

FN:s sändebud för Syrien Staffan de Mistura är Årets FN-vän 2016. Han tog emot utmärkelsen vid Svenska FN-förbundets traditionsenliga seminarium inför FN-dagen.

Den svensk-italienske diplomaten Staffan de Mistura fick sin första FN-tjänst vid 22 års ålder. 47 år senare är han alltjämt i världsorganisationens tjänst, sedan juli 2014 i rollen som särskilt sändebud för Syrien. Trots ett mycket spånt storpolitiskt läge, intensiva bombningar mot civila mål och humanitär kris i bl a Aleppo, valde de Mistura att ta vägen förbi Stockholms

konserthus den 21 oktober för att personligen kunna ta emot utmärkelsen Årets FN-vän.

– Jag är stolt, tacksam och glad över att få det här priset. Raoul Wallenberg, Folke Bernadotte och Dag Hammarskjöld står för principer som Sverige alltid har främjat i FN. De har varit mina förebilder. Att få kombinera den svenska flaggan med FN-flaggan är stort för mig, säger han.

– Det är också så att mitt liv har varit FN; jag har jobbat för FN i 47 år. Att få det här priset från FN-förbundet i Sverige är psykologiskt viktigt. Just nu är en mycket jobbig period för mig men det var viktigt för mig att vara här, säger han.

INGEN MILITÄR LÖSNING

Trots det nattsvarta läget och det enorma mänskliga lidandet i Syrien finns det hopp, menar Staffan de Mistura.

– Stormakterna, däribland Ryssland

och USA, inser att det inte finns någon militär lösning och att ett utdraget krig i Syrien inte ligger i deras intresse. Det är därför de har talat med varandra. Om Assad tror att han kan ta över Aleppo, och sedan utropa sig som segrare, så är han offer för en illusion. Resultatet skulle bara bli ett utdraget inbördeskrig, säger han.

Av alla de FN-uppdrag han har haft är det nuvarande, som Syriensändebud, det svåraste, berättar han. I sitt tal från scenen dedikerade han priset till Syriens kvinnor, som tar hand om barnen och håller ihop sina familjer mot alla odds.

Han hade också ett råd till alla och envar, inklusive ungdomar som vill jobba för FN:

– Håll på dina principer och försvara dem till varje pris. Kombinera det med kreativitet. Om du ser en vägg, försök vara kreativ så att du kan ta dig förbi den!

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Foto: Irene Johansson/Svenska FN-förbundet

Årets FN-supporter 2016, Birgit Ericsson från Tingsryds FN-förening, tillsammans med Årets FN-vän Staffan de Mistura vid prisutdelningen i Stockholms konserthus.

Årets FN-supporter en fredskämpe från Tingsryd

För nionde året i rad utsågs Årets FN-supporter i samband med FN-förbundets seminarium inför FN-dagen. I år gick priset till Birgit Ericsson, en sann medmänniska och fredskämpe.

Birgit Ericsson fick upp ögonen för internationella frågor redan som ung då hon var fackligt och politiskt aktiv. Tillsammans med sin make startade hon 1983 Tingsryds FN-förening där hon än idag sitter som ordförande. Sedan tio år är hon även distriktsordförande i Kronobergs län och har dessutom suttit med i FN-förbundets styrelse. Hennes för-

hoppning inför framtiden är att FN-föreningen ska växa sig starkare.

– Jag har ju fastnat för budskapet att FN-föreningarna ska sprida kunskap om FN och skaffa medlemmar, säger hon.

Genom föreningen har hon engagerat sig i FN-förbundets projekt Minor och Skolmat. Utöver detta har föreningen även bedrivit insamlingar för att hjälpa

behövande i ett flertal länder världen över, men också på hemmaplan.

Birgit berättar om hur det var när de första flyktingarna kom till Tingsryd under tidigt 80-tal.

– Jag bodde nästan två mil från deras hem men de cyklade hem till mig på kvällarna och frågade om jag kunde hjälpa dem. Och jag hjälpte allihop. De behövde någon att fråga och då fanns jag där. De kallade mig för ”Mamma Birgit”, säger hon och skrattar hjärtligt.

Världshorisont gratulerar Birgit till utmärkelsen och frågar hur det känns att bli uppmärksammas för sitt outtröttliga engagemang.

– Det känns stort, men det är klart att man känner sig lite ödmjuk samtidigt. Och inom parentes, att få träffa de Mistura – det var en upplevelse! svarar hon och ler stort.

I sitt tacktal under seminariet berättade Birgit om sin längtan att få besöka FN-skrapan i New York – en dröm som hon hoppas snart kan komma att gå i uppfyllelse tack vare prissumman på 10 000 kr som Årets FN-supporter får ta emot.

■ Karin Uhlén, praktikant

Per-Angerpriset till syrisk MR-aktivist

27-årige Abdullah al-Khateeb får den svenska regeringens Per Anger-pris 2016 för sin kamp för mänskliga rättigheter i Syrien. Syrisk-palestinske Al-Khateeb, som i juli sköts i ett attentat men överlevde, dokumenterar övergrepp, medlar mellan olika grupper och för de mest utsatta talan mitt under det pågående kriget, med livet som insats.

Elevföreningar agerar för FN

Inför FN-dagen lanserades FN-förbundets nya satsning Aktion FN på certifierade FN-skolor runt om i landet. Under läsåret kommer fyra större gemensamma elevaktioner att arrangeras under rubrikerna En bättre värld, Mot rasism, För flickors rättigheter samt Mot minor. Aktiviteterna kan följas i sociala medier på #AktionFN.

Julklassen för flickors rättigheter

Årets julklass är armbandet som stoppar barnnäktenskap och ger världens flickor en bättre chans! Armbandet är framtaget i samarbete med SNÖ of Sweden och kostar 299 kronor, varav hälften går till Insamlingsstiftelsen FN-fondens projekt Flicka. Beställ senast den 16 december via fn.se/butik.

#AktionFN

Nu är Aktion FN igång på FN-skolorna runt om i Sverige. I december engagerar sig landets FN-elevföreningar mot rasism. Följ dem i digital media på #AktionFN.

Kurs i FN-rollspel

Vecka 4 arrangerar vi en endagskurs i Skellefteå i FN-rollspel för gymnasielever. Kontakta helen.huledal@fn.se vid intresse.

SweMUN

Vårt årliga FN-rollspel för gymnasielever, SweMUN, äger rum den 21-23 mars i Falun. Nu har anmälan till rollspelet öppnat på www.fn.se/swemun.

Världshorisont som julklass

Bidra till kunskap och engagemang för globala frågor genom att ge bort en prenumeration på Världshorisont i julklass! För 190 kr får du ett snyggt presentkort med kuvert samt fyra nummer av tidningen i mottagarens brevlåda under 2017. Välkommen med din beställning senast den 16 december till vardshorisont@fn.se.

Personality

Lena Rydorff är ny medlemsutvecklings- och insamlingshandläggare.

Sanna Bobacken,

29 år, från Jönköping är månadsgivare åt Svenska FN-förbundets katastrofinsamling för Syrien. Bidragen till Syrieninsamlingen går via insamlingsstiftelsen FN-fonden till FN:s livsmedelsprogram WFP som arbetar med att få ut matpaket till miljontals människor som tvingats lämna sina hem p g a kriget.

Hur kom det sig att du blev månadsgivare åt insamlingen till Syrien?

Jag har själv rest i Syrien och hade turen att få se ett fantastiskt Aleppo och Palmyra innan kriget bröt ut. Jag träffade fina människor och fick uppleva en rik kultur. Det gör så ont i mig att se allt detta mänskliga lidande och hur tusenåriga kulturskatter bara förstörs.

Varför valde du att stötta Svenska FN-förbundet?

Jag litar på organisationen och känner mig

trygg med att pengarna kommer till användning på ett bra sätt.

Varför tycker du att katastrofinsamlingen till Syrien är viktig?

Det är fruktansvärt att höra om detta utdragna, blodiga krig och därför vill jag stötta organisationer som direkt kan bidra med hjälp, i det här fallet i form av matpaket till de som flyr. Det är ett sådant enormt lidande, det måste få ett slut. Alla som kan bör bidra på något sätt, även om deras bidrag är litet. Det ansvaret har vi.

Det bidrag som Sanna ger varje månad gör skillnad. Tack vare WFP:s insatser i och omkring Syrien får miljontals människor mat, trots att de befinner sig på flykt. Sms:a SYRIEN till 72 909 så bidrar du med 50 kronor, det räcker till mat för två människor på flykt i en vecka.

Foto: Lidköpingsnytt

Elever vid Broholmskolan i Lidköping springer in 30 000 skolmältider åt barn i Etiopien och Kongo.

Lidköpingselever sprang in 60 000 till Skolmat

Solen sken och det var en småkyllig oktobermorgon i Lidköping när 360 elever i åldern 6 till 15 år började värma upp på Broholmskolans gård inför FN-loppet. Under ledning av två dansare och tuff musik blev musklerna mjuka och kinderna alltmer röda innan löparna släpptes iväg. De yngre sprang en lite kortare slinga och de stora på högstadiet en lite längre. Å' som de sprang...

Eleverna hade skaffat sponsorer – främst familjemedlemmar – som förbundit sig att bidra med valfri summa för varje varv som respektive elev kunde springa. Detta var naturligtvis frivilligt så att även de utan sponsorer kunde delta utan att behöva känna sig utpekade.

En förälder skrev på Facebook efteråt: "Trodde inte han kunde springa sååå många varv... det blev lite dyrt... men det är ju till ett så viktigt syfte!". Broholmskolan har friskvård, natur och miljö som profil och är ofta engagerad kring olika FN-teman. En av lärarna är Susanne Salomonsson. Hon är även Lidköpings FN-förenings skolansvarige och hade under en tid planerat dagen tillsammans med övrig personal.

Efter löpningen blev det dusch och därefter följde tårtkalas. Skolans kök hade bakat ett stort antal jättelika tårter, täckta med FN-blå marsipan och flaggor. Efter tårtan hade de yngre klasserna olika FN-teman resten av dagen

medan 6:an till 9:an besökte tre olika "stationer".

Vid en av dem stod Pernilla Bergström från FN-förbundet och visade film och berättade om Skolmatsprojektet. Susanne och FN-föreningens ordförande Agne pratade vid en annan station om FN:s olika verksamheter. Patrik Tigerberg och Patrik Rieckmann, de båda SO-lärarna, berättade vid sin station om Världens Barns Pris och presenterade aktuella kandidater.

Det blev en fantastisk dag med en hel skolas engagemang och resultatet av loppet blev över 60 000 kronor till FN-förbundets projekt Skolmat! Idén finns att utmana andra skolor i kommunen att göra något liknande nästa år.

■ Agne Gustafsson, Lidköpings FN-förening

Uppskattat seminarium om integration

Norrälje FN-förening arrangerade i september seminariet "På rätt väg? Integration genom arbete och föreningsverksamhet". Jennie K Larsson, fil dr i etnicitet och migration, berättade om hur invandrare och flyktingar etablerar sig på den svenska arbetsmarknaden. My Hellberg från Tjejejs rätt i samhället (Tris) berättade om hur organisationen utbildar idrottsklubbar i hedersproblematik så att dessa i sin tur kan stötta killar som både kan betraktas som förövare och offer. Två paneler samtalande om de två ämnena. 80 personer närvarade och evenemanget var mycket uppskattat.

Här följer ett urval av hur FN-föreningar och FN-distrikt runt om i Sverige uppmärksammade FN-dagen:

Bollnäs FN-förening firade traditionellt FN-dagen på Kulturhuset. Firandet började med kransnedläggning på en FN-soldats grav vid Bollnäs kyrka. Därefter gick ett fackeltåg med fanborg och sambamusik till Kulturhuset, där det bjöds på sång, musik, dans, teater och workshops.

Bräcke FN-förening och andra kommuninvånare firade FN-dagen i Bräckes kyrka. Bräcke barnkör sjöng vackert inför församlingen. Äldreboendet Gimsätra fick besök av föreningen och barnkören den 28 oktober.

Foto: Bentt Lindberg

Falu FN-förening firade FN-dagen med ett hel-dagsseminarium på Gamla Elverket kring kulturens möjligheter som fredskraft. Seminariet ordnades tillsammans med lokala aktörer och samlade ca 50 deltagare.

Gotlands FN-förening firade FN-dagen i samarbete med Gråboskolan i Visby och Sol Yoga Studio.

Barnen i klass 1-6 har jobbat med FN-filuren och till den 24 oktober målat sin favoritartikel från barnkonventionen, vilket blev en utställning. Utställningen "Flicka" visades också. Styrelsen har även presenterat utställningen klassvis och informerat om flickors situation i världen. En insamling till förmån för projektet Flicka ordnades.

Gävle FN-förening uppmärksammade FN-dagen med bokbord på stadsbiblioteket där senaste numret av Världshorizont delades ut till intresserade besökare. Vidare föreläste Isabelle Dadvar från FN-förbundet för sju gymnasieklasser på Vasaskolan i Gävle där hon själv varit elev.

I **Göteborgs FN-förening** uppmärksammades FN-dagen på flera olika sätt. Vi anordnade publika evenemang i Nordstan och på Stadsbiblioteket och var med i Radio P4. Dessutom hölls föreläsningar och workshops på två skolor samt för Rotary och Lärarförbundet.

Foto: Adolf Fremfalk

Hallstahammar FN-förening var bjuden till Parkskolan på FN-dagen för att berätta om FN. 480 högstadiel elever fick en lektion i FN:s historia och organisation, en del pågående projekt och insamlingar samt hur man kan medverka och hjälpa.

Halmstads FN-förening firade FN-dagen genom en fredsgudstjänst i samarbete med Svenska kyrkan och Kulturskolan. Anders Kompass var årets fredstalare och höll ett inspirerande och rörande tal.

FN-dagen firades i Helsingborg i samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen. **Helsingborgs FN-förening** bidrog med bokbord, flaggor och ungdomsrepresentanter som informerade besökare om FN. Dagen innehöll musikframföranden, filmvisning och föreläsningar.

Härnösands FN-förening visade utställningen "Jämställdhet – nyckeln till utveckling" i biblio-

teket under FN-veckan. En föreläsning om FN på Komvux lockade ca 100 åhörare.

Karlskoga/Degerfors FN-förening firade FN-dagen tillsammans med skolor och kommuner. I Degerfors deltog årskurs F-6 i alla skolor i ett FN-dagsfirande i kyrkan där det bjöds på en rad sånger med fredstema. Både Karlskoga och Degerfors kommuner hissade flaggan.

Karlskrona/Ronneby FN-förening firade FN-dagen på Kulturcentrum i Ronneby. Major Hans Gustafsson och FN-förbundets Jens Petersson talade om FN:s insatser i Mali och om begreppet Skyldighet att skydda. Vi fick se film och bilder från Mali och kvällen avslutades med sång.

Foto: Bo Olsson

Kristianstads FN-förening firade i år FN-dagen i Önnestad tillsammans med föreningar, skolor, kyrka m fl. Fackeltåg inledde och scouter stod på parad med facklor utanför kyrkan. Ing-Britt Pettersson Nyholm talade om FN, och barn och ungdomar sjöng. Efteråt hölls ett samtal med fyra afghanska ungdomar på den närliggande folkhögskolan. Även på fler skolor i bygden uppmärksammades FN-dagen.

Laxå FN-förening firade FN-dagen på Björkhamnen i Laxå. Sven Eliasson från Laxå var FN-soldat i Kongo på 60-talet. Han visade bilder från kriget, som bl a tagits av stridsfotografer, och berättade om sina upplevelser.

Foto: Anita Svärdh

Landskrona FN-förening firade FN-dagen i Borstahusens kapell. Över 100 personer kom och fick lyssna till bl a landskronaprästen Per Johansson (tidigare själasörjare för FN-personalen i New York) samt FN-föreningens ordförande.

Lidköpings FN-förening uppmärksammade FN-dagen vid en temadag i Östbyskolan samt med ett offentligt möte på kvällen i Stadsbiblioteket. Temat var Indien och den sociala rörelsen Ekta Parishad som verkar i Gandhis anda och nu förbereder en marsch från New Delhi till Genève.

I **Linköping** firades FN-dagen på Stadsbiblioteket med bl a föreläsning, bokbord och ballong- och flaggutdelning till de minsta. Under dagen besökte föreningens ungdomssektion även några gymnasieskolor. Dagen avslutades med FN-mingel och tal av Aleksander Gabelic i Lambohovskyrkan.

Lunds FN-förening firade FN-dagen på Kulturen den 23 oktober med föredrag om Agenda 2030 och sång av Fredskören. På FN-dagen höll ungdomsgruppen i information och aktiviteter kring Agenda 2030 för klasser på The English School. Kassören Gillian Nilsson talade om Agenda 2030 på ett möte anordnat av S:t Knuts församling.

Mjölby-Motala FN-förening anordnade en FN-högtid med konsert på temat Tillsammans blir vi mer - om mångfaldens nödvändighet. En stor kör med folk från olika håll och åldrar hjälptes åt att göra detta tydligt. Insamling till projektet Skolmat gjordes och tal hölls om Agenda 2030.

På Bergsjö skola i Nordanstig firades FN-dagen med en tipspromenad för årskurs 4-9. Ca 150 barn trotsade regnet och svarade på frågor. Vi lottade ut 20 biobiljetter som **Nordanstigs FN-Förening** hade skänkt.

Norrälje FN-förening tog ett nytt grepp vid sitt FN-dagsarrangemang och höll en talkshow à la Skavlan på temat "Yttrandefrihet i vårt närområde". FN-föreningens Ordförande samtalande med Muzaffar Suleymanov från Civil Rights Defenders och Amanda Valentin från SILC. Norrtälje Tidnings chefredaktör Olov Carlsson var en aktiv deltagare.

Foto: Hans Forsberg

Min drömvärld var temat för **Nyköpings FN-förening**s inbjudan till elever i årskurs 6 att i

AKTIVITETER I FN-FÖRENINGAR OCH FN-DISTRIKT

ord och bilder beskriva sin bästa framtid. Långbergsskolan, Stigtomta Skola och Nyköpings Friskola skapade färgsprakande konstverk och angelägna budskap, vilka ställdes ut till allmän beskådan i kulturcentret NK-Villan och biblioteket/arenan Culturum. Två ungdomsledare i föreningen visade film och berättade om sin resa till Tanzania.

Ovanåker FN-förening firade FN-dagen i samarbete med Viksjöförs skola, där mer än 40 procent av elevskaran är nyanlända. Samverkan med asylboendet är alltid på agendan och fritidsledare och språkstödspersonal har daglig kontakt med nya familjer. Vi hade berättare från många länder och fick ta del av olika maträtter, danser, lekar, klädstilar m m.

Partille FN-förening visade en utställning om Minor på Partille Kulturum den 17-30 oktober. Under FN-dagen fanns vi på plats för information och samtal. Vi hade en välbesökt tipstävling runt utställningen och insamling av namnunderskrifter för en minfri värld. Extra trevligt var att Partille Kommun på FN-dagen i Kulturum delade ut sitt årliga barnkonventionspris.

Sollentuna FN-förening firade FN-dagen i ungdomens hus Satelliten i Sollentuna. Anna Henningsson från Svenska Sjärräddningssällskapet berättade om sina erfarenheter av aktioner för att rädda flyktingar på medelhavet. Sophia Tuwesdotter från FN-förbundet berättade om arbetet mot minor. Under kvällen bjöds på sång av Kvinnokören Edsberg samt Sollendakören.

Strängnäs FN-förening firade traditionsenligt FN-dagen i Mariefred. Fackeltåg gick från rådhuset till kyrkan där tal hölls och Lilla Kören från Gripsholmsskolan sjöng. Vi fick också lyssna till svängig jazzmusik. Hans Corell, tidigare FN:s rättschef, talade och Andreas Kihlström spelade "Secretary-General Kofi Annan's Prayer for Peace" som Hans har skrivit musiken till. Firandet avslutades med allsång och en bön för fred.

Foto: Samer Laifa

Sundsvall/Timrå FN-förening firade FN-dagen med två aktiviteter. En föreläsning hölls med Hanin Shakrah som talade om Syrien och

flyktingarna. Åhörare kom från alla delar av Västernorrland. Dessutom hade föreningen i samarbete med Unicef och Rotary en utställning i Kulturmagasinet och med flera olika föreläsningar om FN:s arbete i världen.

Inför FN-dagen anordnade **Sydvästra Skånes FN-förening** öppet hus i samarbete med ABF och fick besök av FN-förbundets Jens Petersson som pratade om Agenda 2030 och de globala målen. Föreningen har haft informationsmaterial om FN ute på sex bibliotek under två veckor.

Södra Dalarnas FN-förening inledde FN-dagsfirandet i S:t Paulsgården i Hedemora med stämmingsfull sång och musik. Därefter talade Göran Rosenberg om var gränsen går för tryck- och yttrandefriheten, med anledning av att Sveriges Tryckfrihetsförordning firar 250 år i höst. Ca 120 personer deltog.

Tierps FN-förening firade FN-dagen på biblioteket, med föredrag av Mattias Gardell, fika och samtal om FN idag och i framtiden. Sedan uppmärksammade Vuxenutbildningen FN under hela veckan med FN-fredag, med seminarier, bildspel, FN-café och insamling till FN:s verksamhet som final. En betydande del av deltagarna var nyanlända flyktingar, som har naturligt intresse av världsorganisationen.

Foto: Inga Lundqvist

Uddevalla FN-förening firade FN-dagen på ett fullsatt Bohusläns museum. Årets FN-lärare Magnus Jinnfelt berättade om verksamheten vid FN-skolan Agnebergsgymnasiet. Väster-skolans musikklass år 4 underhöll med körsång och ordföranden informerade om Agenda 2030.

Umeå FN-förening, tillsammans med ambassadörerna för de globala målen i Umeå, stod på universitetet under FN-dagen. De som gick förbi kunde vara med på ett quiz och vinnaren fick ett pris från FN-shoppen. Det bjöds på färggranna muffins i målens färger och det blev under dagen många intressanta samtal med nyfikna studenter.

Foto: Claes Grunditz

Varbergs FN-förening hade "Världen och vi" som tema när sex personer berättade om hur de kommit in i svenska samhället efter att ha lämnat Syrien, Uruguay, Afghanistan och Irak. Med en stor och intresserad publik och medverkande blev det en fin kväll i FN:s anda. Allt inramades av musik och sång.

Värgårda FN-förening firade FN-dagen med en festlig kväll på Kulturen. Dokumentärfilmaren Nahid Sarvestani Persson visade film och talade om kampen för kvinnors rättigheter i Iran. Underhållning bjöds av Ulla Hjelmér och Måndagsgänget som också gjort en tavla som lottades ut. Ordföranden informerade kort om FN, säkerhetsrådet och läget i världen.

Värmlands FN-distrikt firade FN-dagen med ett seminarium med FN:s tidigare revisionschef Inga-Britt Ahlenius på Värmlands museum. Hon talade om hur FN kan förbättras, om att Sverige snart är medlem i FN:s säkerhetsråd. Information gavs om de globala målen. Det visades även en utställning på Karlstads museum om projektet Skolmat.

Västmanlands FN-distrikt hade i år sitt FN-dagsfirande på Parkskolan i Hallsthammar. Den 25 oktober höll vi också, tillsammans med Västerås FN-förening, en föreläsning om FN på Hermodsskolan. Nästan samtliga elever där är vuxna som härstammar från andra kulturer.

Växjö FN-förening höll en föreläsning på en skola i Växjö och uppmärksammade FN:s arbete. Föreningen och "Veteraner på G" högtidlighöll också FN-dagen i Växjö Domkyrka. Det bjöds på sång, tal, bön och psalmer. Kollekten gick till projektet Minor.

Ystad-Österlens FN-förening firade FN-dagen på Ungdomens hus i Ystad där Aber Shalati och Tuba Hashimi från Syrien respektive Afghanistan talade och visade bilder från sina liv där och här.

Östersunds FN-förening ordnade ett informationsprogram om FN på skolan Primrose, Frösön/Östersund, där 400-500 personer får vuxenutbildning och SFI, svenska för invandrare. Grupper på 20-30 personer fick se ett bildspel om FN och Östersunds FN-förening, följt av samtal och diskussion.

ALEKSANDER GABELIC
ORDFÖRANDE I SVENSKA FN-FÖRBUNDET:

KLIMATAVTAL, AGENDA 2030 OCH EN HÅLLBAR FREDLIG FRAMTID

Parallellt med allt det hemska som sker i Syrien och andra konflikt-härdar noteras också framsteg i vår värld. I FN:s regi hölls under 2015 tre konferenser om klimat och hållbar utveckling. Hur utvecklingen ska finansieras diskuterades i Addis Abeba, den globala utvecklingsagendan Agenda 2030 klubbades i New York och ett nytt klimatavtal antogs i december i Paris.

Klimat- och utvecklingsfrågorna är gemensamma och FN är det forum som krävs för att skapa ramar för hållbar utveckling. För första gången har vi ett gemensamt regelverk för att skapa ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling för alla på jorden. Det är långt kvar, men nu finns en plan och möjligheter för de stater som vill gå före.

Det som verkligen är positivt är att målet om global uppvärmning har skärpts till att ligga "väl under 2 grader" och att man siktar mot 1,5 grader. Ländernas nationella klimatplaner ska ses över och skärpas vart femte år. Hänsyn ska tas till förluster och irreparabla skador orsakade av klimatförändringar, vilket är viktigt för t ex önationer. Finansieringen innebär att minst 100 miljarder dollar ska överföras årligen från de rika nationerna från år 2020. Ett nytt finansieringsmål ska tas fram 2025.

FN-chefen Ban Ki-moon har sagt att vi är den sista generationen som kan stoppa klimatförändringarna. Jag tror att det är möjligt att klara det om den majoritet av världens länder som står bakom det nya klimatavtalet verkligen gör vad som behövs. Viktigt är att förverkliga löftena om att överföra teknik och resurser till de fattigaste och mest utsatta länderna.

Själv har jag länge sett möjligheterna med miljöteknik som en viktig grund för att stoppa klimatförändringen. Tänk vilket kunnande som finns i våra kommuner som berör vår egen vardag med sophantering, vattenrening och energitillgång. Varför skulle inte detta tekniska kunnande bli en naturlig del av en hållbar utveckling i andra länder? Jag är övertygad om att Agenda 2030 kan användas på kommunal nivå i de större svenska kommunerna som ett redskap för teknikexport. Här kan staten göra mycket mer för att hjälpa till. På den privata sidan finns tekniska lösningar för de finansärer som inser att det går både att tjäna pengar och bidra till minskade utsläpp.

Vad är FN:s dokument värda om de inte omsätts i praktisk handling? Vi som är aktiva i FN-rörelsen har en viktig roll när det gäller att påverka våra politiker så att löftena om klimatet och hållbar utveckling blir verklighet. Sverige bör gå före i omställningen och samtidigt ha en mycket mer aktiv roll i att exportera vårt miljötekniska kunnande. Här behöver även biståndsorganet Sida tänka nytt. På internationell nivå behöver både regeringar och organisationer hantera det faktum att USA, som tillsammans med Kina och EU nyligen undertecknade Parisavtalet, har fått en ny president genom valet av Donald Trump.

Klimatet känner inga gränser. Det är vår gemensamma angelägenhet. Jag är hoppfull och tror att arbetet för begränsa den globala uppvärmningen och skapa en hållbar utveckling också har en avgörande betydelse för varaktig fred för oss alla.

Nästa nummer

... av **Världshorisont** kommer ut den 2 mars och är ett temanummer om FN:s säkerhetsråd.

Säkerhetsrådet har det huvudsakliga ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet men i en alltmer orolig och polariserad värld blir denna uppgift allt svårare. Den 1 januari tar Sverige plats i rådet och inleder med att vara dess ordförande. I vårt temanummer belyser vi de utmaningar, men också de möjligheter, som Sverige ställs inför under sin tvååriga mandatperiod. Vi belyser också kritiken mot rådet och de initiativ som syftar till att förändra hur det fungerar, t ex när det gäller dess sammansättning och det faktum att fem länder har veto.

Världshorisonts temanummer vill sprida kunskap och engagemang i viktiga globala frågor. Beställ gärna extra exemplar av tidningen till

Foto: FIV/Anda Vossard

undervisning, medlemsvärvning eller utåtriktade evenemang – mejla varldshorisont@fn.se

JULKLAPPEN SOM STOPPAR BARNÄKTELSKAP

Armbandet End Child Marriage 299:-

Var tredje flicka i fattiga länder gifts bort före sin 18-årsdag. Barnäktenskap gör att flickorna förlorar sin chans till både utbildning och social utveckling. Därför har vi på Svenska FN-förbundet tillsammans med SNÖ of Sweden tagit fram det här unika armbandet. Var tredje pärla är ersatt med en oslipad bergskristall som representerar dessa flickor. Beställ armbandet på www.fn.se/butik.

God jul!